

REPUBLIKASRPSKA
Agencija za osiguranje Republike Srpske
BanjaLuka

BanaMilosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
tel/faks: +387 51 228-910, 228-920

REPUBLIC OF SRPSKA
The Insurance Agency of Republic of Srpska
BanjaLuka
St. BanaMilosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910, 228-920

IZVJEŠTAJ

**o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske
za period od 01.01.2013. do 30.06.2013. godine**

Broj: UO – 19/13

Datum: 23. avgust 2013. godine

Banja Luka, avgust 2013. godine

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ.....	3
1. STRUKTURA SEKTORA	4
1.1. Društva za osiguranje.....	4
1.1.1. Struktura vlasništva	4
1.1.2. Ljudski resursi	5
1.2. Posrednici u osiguranju	6
1.3. Zaštitni fond Republike Srpske.....	6
1.4. Ovlašćeni aktuari.....	7
1.5. Ombudsman u osiguranju.....	7
2. TRŽIŠTE OSIGURANJA	8
2.1. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske.....	8
2.2. Obračunata premija po društvima za osiguranje.....	8
2.3. Struktura portfelja.....	10
2.4. Tržišna struktura i koncentracija.....	12
2.5. BILANSNA STRUKTURA.....	14
2.5.1. Bilans stanja.....	14
2.5.2. Bilans uspjeha.....	18
3. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU.....	21
3.1. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive	21
3.1.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve	21
3.1.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje.....	21
3.1.3. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje.....	23
3.2. Pokazatelji šteta	25
3.2.1. Isplaćeni odštetni zahtjevi	25
3.2.2. Efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva	26
3.3. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio	27
3.4. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava.....	27
3.5. Ostali pokazatelji poslovanja	28

UVODNA RIJEČ

U izvještajnom periodu u Republici Srpskoj poslovalo je 11 društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpske i 9 filijala društava za osiguranje iz FBiH.

Ukupna premija osiguranja, ostvarena u prvom polugodištu 2013. godine u Republici Srpskoj iznosi 74,9 miliona KM, što predstavlja rast od 4,9%. Od toga se na premiju neživotnog osiguranja odnosi 65,3 miliona KM, dok premija životnog osiguranja iznosi 9,6 miliona KM.

Premija osiguranja od autoodgovornosti i dalje zauzima najveće učešće u portfelju. Životno osiguranje nastavlja dinamičan rast, a struktura premije neživotnih osiguranja se postepeno poboljšava u pravcu većeg učešća neobaveznih osiguranja. Naime, i u 2013. godini nastavljen je postepeni, ali višegodisnji trend porasta neobaveznog osiguranja. Tako je 2006. godine učešće svih vrsta neobaveznog osiguranja iznosilo 19%, dok danas, dostiže nivo od 30%. Obavezno osiguranje od autoodgovornosti imalo je učešće od 85% (2006. godina) u strukturi neživotnog osiguranja, dok sada taj procenat iznosi 64 %.

Ukupna aktiva društava za osiguranje iz Republike Srpske povećana je 3,6% u odnosu na 31.12.2012. godine i iznosi 307,3 miliona KM.

Ukupni kapital je smanjen za 4,7% u odnosu na stanje zatečeno početkom godine, ali sva društva trenutno ispunjavaju uslove kapitalne adekvatnosti i obaveznog pokriva minimalnog garantnog fonda.

U izvještajnom periodu došlo je do povećanja obračunatih tehničkih rezervi za 15,4%, uz pozitivne promjene u strukturi ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi.

Na nivou sektora ostvaren je pozitivan neto rezultat, koji iznosi 4,6 milion KM, pri čemu je 9 društava poslovalo sa dobitkom u ukupnom iznosu od 8,7 miliona KM, a 2 društva su ostvarila gubitak u ukupnom iznosu od 4,1 miliona KM. Kretanje pojedinih pozicija obaveza i koeficijenta likvidnosti, kako globalno, tako i kod pojedinih društava za osiguranje, pokazuju da je povećan rizik nelikvidnosti, što traži dodatni nadzor i preduzimanje adekvatnih mjera do kraja ove godine.

Izveštaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj na dan 30.06.2013. godine pripremljen je u skladu sa članom 9. Zakona o društvima za osiguranje, a na osnovu analize finansijskih izvještaja, aktuarskih izvještaja kao i drugih izvještaja, koje društva za osiguranje, u skladu sa propisim, dostavljaju Agenciji za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija).

Direktor,
Božana Šljivar

1. STRUKTURA SEKTORA

1.1. Društva za osiguranje

Na tržištu osiguranja Republike Srpske u prvoj polovini 2013. godini poslovalo je 11 društava za osiguranje, koja su prema djelatnosti osiguranja, sjedištu i većinskom vlasništvu nad osnovnim kapitalom, predstavljena u narednoj tabeli:

Tabela broj 1: Društva za osiguranje

R.B.	Naziv društva	Sjedište	Većinsko vlasništvo
NEŽIVOTNO OSIGURANJE			
1.	Bobar osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	Brčko	domaće
3.	Drina osiguranje A.D.	Milići	domaće
4.	Krajina osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
5.	Mikrofin osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
6.	Nešković osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
7.	Osiguranje Aura A.D.	Banja Luka	domaće
8.	Triglav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
ŽIVOTNO I NEŽIVOTNO OSIGURANJE (KOMPOZITNA DRUŠTVA)			
9.	Jahorina osiguranje A.D.	Pale	strano
10.	Dunav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
11.	Grawe osiguranje A.D.	Banja Luka	strano

Izvor: Centralni registar HOV

Od 11 društava za osiguranje, sa sjedištem u Republici Srpskoj, 8 je obavljalo djelatnost neživotnog osiguranja, a 3 društva su registrovana kao kompozitna.

Sa stanjem na dan 30.06.2013. godine na području RS posluje i 9 filijala društva za osiguranje iz FBiH, a 5 društva iz RS ima dozvolu za obavljanje poslova osiguranja putem filijale u FBiH.

1.1.1. Struktura vlasništva

Prema strukturi vlasništva nad osnovnim kapitalom, u prvoj polovini 2013. godine 7 društava je bilo u većinskom domaćem vlasništvu, dok su 4 društva za osiguranje bila u većinskom inostranom vlasništvu.

Državno vlasništvo nad osnovnim kapitalom, prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti-knjizi akcionara, postoji u Krajina osiguranju a.d, i to u procentu od 70,45% (obične akcije) i Osiguranju Aura a.d. (prioritetne akcije) u procentu od 49,95%. U ostalim društvima nema državnog vlasništva u strukturi kapitala, ali u Jahorina osiguranju a.d. je evidentirana državna imovina (građevinski objekti) koju ovo društvo koristi, a što je knjiženo u vanbilansnoj evidenciji društva.

Tabela broj 2: Vlasnička struktura u društvima za osiguranje

R.B.	Vlasništvo	Broj društava za osiguranje	Učešće u ukupnom kapitalu (%)	Učešće u ukupnoj aktivi (%)	Učešće u bruto fakturisanj premiji (%)
1.	Većinsko domaće privatno vlasništvo	6	51,5	41,6	49,3
2.	Većinsko domaće državno vlasništvo	1	7,7	6,1	6,4
3.	Većinsko strano vlasništvo	4	40,8	52,4	44,3
	UKUPNO	11	100,0	100,0	100,0

Izvor: Izveštaji društava i Centralni registar HOV

Društva sa većinskim stranim kapitalom čine već duži vremenski period između 40%-50% ukupne aktive i fakturisane premije, dok je učešće u ukupnom kapitalu povećano sa 26 % (2009. godine) na sadašnjih 40%.

1.1.2. Ljudski resursi

Na dan 30.06.2013. godine u sektoru osiguranja bilo je zaposleno ukupno 1.393 radnika, od kojih u društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj 1.193 radnika, u filijalama društava za osiguranje iz FBiH 194 radnika i u Zaštitnom fondu RS 6 radnika.

Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj za period od 2011–2013. godine predstavljeni su u narednoj tabeli.

Tabela broj 3: Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje

KVALIFIKACIJA	Stanje na dan 30.06.2011.		Stanje na dan 30.06.2012.		Stanje na dan 30.06.2013.		INDEKS 2013/12
	broj	%	broj	%	broj	%	
NK	5	0,4	5	0,4	5	0,4	100,0
PK	2	0,2	3	0,3	3	0,3	100,0
NS	4	0,3	3	0,3	1	0,1	33,3
KV	84	7,0	72	6,0	60	5,0	83,3
SSS	652	54,0	640	53,5	643	53,9	100,5
VKV	12	1,0	7	0,6	7	0,6	100,0
VŠS	106	8,8	99	8,3	98	8,2	99,0
VSS	319	26,4	349	29,2	359	30,1	102,9
MR	20	1,7	17	1,4	15	1,3	88,2
DR	3	0,2	1	0,1	2	0,2	200,0
UKUPNO	1207	100,0	1.196	100,0	1.193	100,0	99,7

Izvor: Izveštaji društava

Zaposlene u sektoru osiguranja čine i posrednici u osiguranju, te ostali zaposleni u društvima za posredovanje. U posmatranom periodu nije bilo većih oscilacija u broju zaposlenih, a kadrovska struktura se postepeno poboljšava.

1.2. Posrednici u osiguranju

Zaključno sa 30.06.2013. godine u Registar posrednika u osiguranju kod Agencije upisano je:

- 152 zastupnika- fizička lica, od čega je 21 osnovalo preduzetničke radnje,
- 7 društava za zastupanje iz RS (uključujući i Pošte RS) i 4 filijale društava za zastupanje iz FBiH,
- 2 brokerska društva iz RS,
- 2 filijale brokerskih društava iz FBiH i
- 59 brokera – fizička lica.

Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz registra posrednika u osiguranju.

U izvještajnom periodu, organizovana je edukacija i održan je redovan ispitni rok za polaganje stručnog ispita za provjeru stručnog znanja potrebnog za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju. Stručni ispit su položilo 20 kandidata.

1.3. Zaštitni fond Republike Srpske

Zaštitni fond Republike Srpske je uspostavljen Zakonom o obaveznom osiguranju za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti, kao posebno pravno lice. Nadležnost Zaštitnog fonda je da pokriva štete koje pretrpe žrtve saobraćajnih nezgoda, koje ne mogu biti nadoknađene sistemom obaveznog osiguranja od autoodgovornosti.

Sva društva za osiguranje, koja obavljaju osiguranje od autoodgovornosti, su po Zakonu članovi Zaštitnog fonda i imaju obavezu uplate doprinosa Fondu, srazmjerno ostvarenoj premiji osiguranja od autoodgovornosti.

Ukupno ostvareni prihodi Zaštitnog fonda u prvoj polovini 2013. godine su iznosili 1.120.690 KM i veći su za 1,3% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

U narednoj tabeli se daje pregled rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva na dan 30.06.2012. i 30.06.2013. godine, iz nadležnosti Zaštitnog fonda.

Tabela broj 4: Odštetni zahtjevi prema Zaštitnom fondu

R.B.	Odštetni zahtjevi	30.06.2012.	30.06.2013.
1	Broj prijavljenih zahtjeva	180	165
2	Broj prenesenih iz prethodnog perioda	168	165
3	Ukupan broj zahtjeva (1+2)	348	330
4	Broj odbijenih zahtjeva	40	26
5	Broj obrađenih zahtjeva bez odbijenih	119	136
6	Broj isplaćenih zahtjeva	119	136
7	Iznos isplaćenih zahtjeva (KM)	343.112	608.645

Izvor: Izvještaj Zaštitnog fonda

Podaci dobijeni od Zaštitnog fonda RS pokazuju da je broj isplaćenih odštetnih zahtjeva povećan za 14%, a ukupni iznos za 77%. Posmatrano od 2006. godine evidentno je da broj odštetnih zahtjeva pokazuje daleko manji stepen varijacije u odnosu na prosječnu vrijednost naknade. Značajnija odstupanja postoje i u prosječnoj vrijednosti isplaćene naknade u sudskom i vansudskom postupku.

1.4.Ovlašćeni aktuari

U skladu sa međunarodnim standardima za funkcionisanje sektora osiguranja od posebne važnosti je obezbjeđenje adekvatnog broja profesionalno osposobljenih aktuara. Na dan 30.06.2013. godine u Registar ovlašćenih aktuara kod Agencije bilo je upisano 23 lica. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz Registra ovlašćenih aktuara.

Podatak o broju aktuara treba posmatrati u kontekstu činjenice da 2006. godine u RS nije bilo nijednog domaćeg ovlašćenog aktuara.

1.5.Ombudsman u osiguranju

Agencija se zaštitom potrošača bavila neposredno i preko Ombudsmana u osiguranju. U izvještajnom periodu Kancelarija Ombudsmana zaprimila je 37 predmeta, odnosno pismenih prigovora, molbi i pritužbi osiguranika, korisnika naknada iz osiguranja, ili trećih oštećenih lica, pri čemu su dominirali prigovori na postupke u isplati naknade štete iz osnova autoodgovornosti. Detaljniji podaci o rezultatima postignutim u ovom segmentu dati su u Izvještaju o radu Agencije za period 01.01. do 30.06.2013. godine.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

2.1. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske

Ukupno obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske¹ u periodu 01.01. do 30.06.2013. godine iznosila je 74.924.653 KM. U odnosu na isti period prethodne godine, obračunata premija je veća za 3.500.443 KM ili 4,9%.

Tabela broj 5: Premija osiguranja ostvarena na tržištu Republike Srpske u periodu 2011 – 2013. godine (u KM)

R.B.	Subjekti na tržištu RS	Obračunata premija na tržištu RS						Indeks 2013/12
		I-VI 2011.		I-VI 2012.		I-VI 2013.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
1	DRUŠTVA IZ RS	57.989.955	85,3%	57.245.417	80,2%	60.306.264	80,5%	105,3
1.1	Neživotna osiguranja	53.327.246	78,4%	52.004.606	72,8%	54.491.232	72,7%	104,8
1.2	Životna osiguranja	4.662.709	6,9%	5.240.810	7,3%	5.815.033	7,8%	111,0
2	FILIJALE DRUŠTAVA IZ FBiH	9.996.484	14,7%	14.178.793	19,9%	14.618.389	19,5%	103,1
2.1	Neživotna osiguranja	7.622.266	11,2%	11.121.699	15,6%	10.802.386	14,4%	97,1
2.2	Životna osiguranja	2.374.219	3,5%	3.057.094	4,3%	3.816.004	5,1%	124,8
	UKUPNO	67.986.439	100,0%	71.424.210	100,0%	74.924.653	100,0%	104,9

Izvor: Izvještaji društva

2.2. Obračunata premija po društvima za osiguranje

Ukupno obračunata premija u periodu 01.01. do 30.06.2013. godine koju su ostvarila društva sa sjedištem u Republici Srpskoj, uključujući i premiju ostvarenu na tržištu osiguranja Federacije BiH iznosila je 66.978.461 KM. U odnosu na isti period prethodne godine, obračunata premija je veća za 4.003.896 KM ili 6,4%.

U nastavku se daje pregled obračunate premije po društvima za osiguranje:

Tabela broj 6: Obračunate premije po društvima u periodu 2011 – 2013.godine

(u KM)

R.b.	NAZIV DRUŠTVA	Ukupno obračunata premija						INDEKS 2013/12
		I-VI 2011.		I-VI 2012.		I-VI 2013.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
	NEŽIVOTNA OSIGURANJA							
1.	Bobar osiguranje A.D.	8.249.337	13,1%	6.490.428	10,3%	7.372.697	11,0%	113,6
2.	D.D. Brčko-gas osiguranje	6.838.621	10,9%	6.919.178	11,0%	6.965.431	10,4%	100,7
3.	Grawe osiguranje A.D.	10.185	0,0%	9.580	0,0%	8.588	0,0%	89,6
4.	Drina osiguranje A.D.	6.747.996	10,7%	7.013.435	11,1%	7.672.653	11,5%	109,4
5.	Dunav osiguranje A.D.	7.709.037	12,3%	8.399.966	13,3%	7.652.354	11,4%	91,1
6.	Jahorina osiguranje A.D.	10.971.474	17,4%	11.956.006	19,0%	11.933.444	17,8%	99,8
7.	Krajina osiguranje A.D.	3.267.739	5,2%	3.372.431	5,4%	4.297.431	6,4%	127,4
8.	Mikrofin osiguranje A.D.	1.427.218	2,3%	1.982.503	3,1%	2.209.966	3,3%	111,5

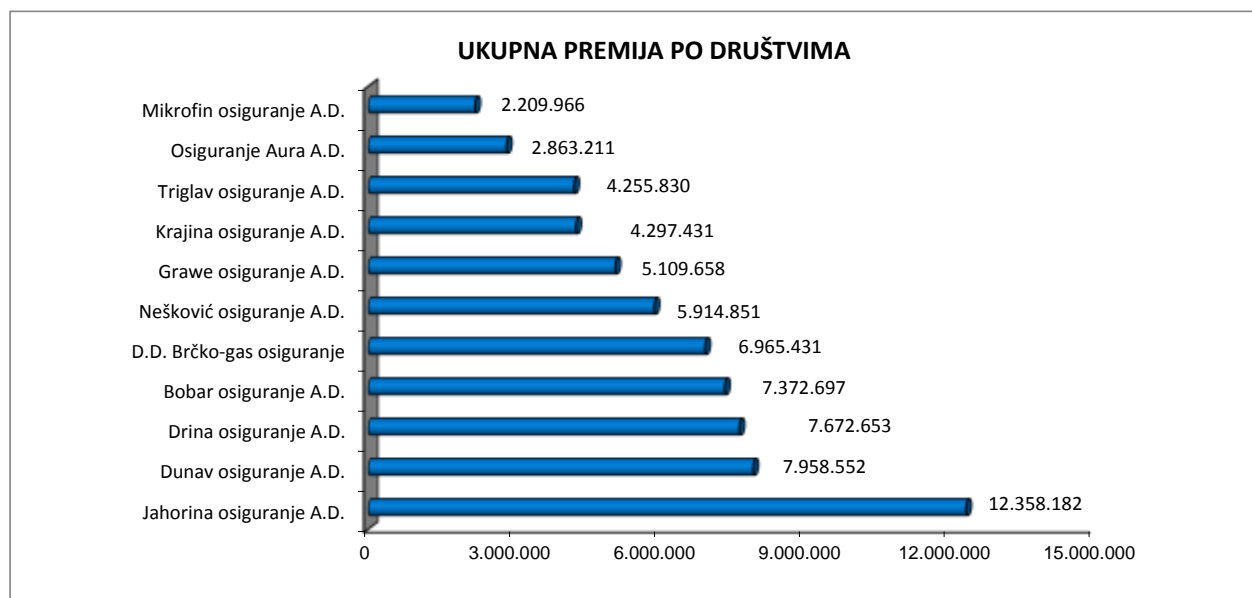
¹ Ukupna obračunata premija na tržištu osiguranja RS je obračunata na način da je ukupna premija koja su ostvarila društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj umanjena za premiju koju su ta društva ostvarila u Federaciji BiH i uvećana za premiju koju su društva za osiguranje sa sjedištem u Federaciji BiH ostvarila u Republici Srpskoj.

Izveštaj o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske za period 01.01. do 30.06.2013.god.

R.b.	NAZIV DRUŠTVA	Ukupno obračunata premija						INDEKS 2013/12
		I-VI 2011.		I-VI 2012.		I-VI 2013.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
9.	Nešković osiguranje A.D.	5.547.071	8,8%	5.436.564	8,6%	5.914.851	8,8%	108,8
10.	Osiguranje Aura A.D.	1.939.618	3,1%	2.539.736	4,0%	2.863.211	4,3%	112,7
11.	Triglav osiguranje A.D.	5.545.941	8,8%	3.613.928	5,7%	4.255.830	6,4%	117,8
	UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	58.254.236	92,6%	57.733.754	91,7%	61.146.456	91,3%	105,9
	ŽIVOTNA OSIGURANJA							
1.	Grawe osiguranje A.D.	4.311.097	6,9%	4.633.149	7,4%	5.101.070	7,6%	110,1
2.	Dunav osiguranje A.D.	113.143	0,2%	232.574	0,4%	306.198	0,5%	131,7
3.	Jahorina osiguranje A.D.	238.469	0,4%	375.087	0,6%	424.737	0,6%	113,2
	UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	4.662.709	7,4%	5.240.810	8,3%	5.832.005	8,7%	111,3
	UKUPNA PREMIJA	62.916.945	100,0%	62.974.565	100,0%	66.978.461	100,0%	106,4

Izvor: Izveštaji društava

Grafikon broj 1: Ostvarena premija/po društvima za osiguranje

Izvor: Izveštaji društava

Osam društava je u izvještajnom periodu u odnosu na isti period prethodne godine ostvarilo porast premije, dok je kod tri društva zabilježeno smanjenje premije.

U periodu 01.01. do 30.06.2013. godine učešće u ukupnoj premiji na tržištu osiguranja Republike Srpske su ostvarile i filijale društava za osiguranje iz Federacije BiH, i to u iznosu od 14.618.389 KM ili 19,5%.

U nastavku ovog Izveštaja korišćiće se isključivo podaci i pokazatelji o društvima za osiguranje iz Republike Srpske, a u narednoj tabeli se daje samo pregled ostvarene premije filijala društava iz FBiH na tržištu osiguranja u RS:

Tabela broj 7: Obračunata premija po filijalama društava iz FBiH (u KM)

R.B.	FILIJALE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE IZ FBiH KOJE POSLUJU U RS	Obračunata premija				Indeks 2013/12
		I-VI 2012.		I-VI 2013.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA FBiH						
1.	Bosna-Sunce osiguranje d.d.	619.494	4,4%	597.920	4,1%	96,5
2.	Camelija osiguranje d.d.	91.073	0,6%	151.149	1,0%	166,0
3.	Croatia osiguranje d.d.	746.234	5,3%	276.313	1,9%	37,0
4.	Euroherc osiguranje d.d.	2.018.794	14,2%	2.188.284	15,0%	108,4
5.	Merkur BH osiguranje	69.371	0,5%	84.986	0,6%	122,5
6.	Sarajevo osiguranje d.d.	3.210.677	22,6%	2.444.438	16,7%	76,1
7.	Uniqa osiguranje d.d.	1.940.136	13,7%	2.598.124	17,8%	133,9
8.	VGT osiguranje d.d.	622.153	4,4%	509.728	3,5%	81,9
9.	Zovko osiguranje d.d.	1.803.768	12,7%	1.951.444	13,3%	108,2
UKUPNO NEŽIVOTNA FBiH		11.121.699	78,4%	10.802.386	73,9%	97,1
ŽIVOTNA OSIGURANJA FBiH						
1.	Croatia osiguranje d.d.	17.709	0,1%	42.291	0,3%	238,8
2.	Merkur BH osiguranje	2.358.530	16,6%	2.641.805	18,1%	112,0
3.	Uniqa osiguranje d.d.	680.855	4,8%	1.131.908	7,7%	166,2
UKUPNO ŽIVOTNA FBiH		3.057.094	21,6%	3.816.004	26,1%	124,8
UKUPNA PREMIJA FBiH		14.178.793	100,0%	14.618.389	100,0%	103,1

Izvor: Izvještaji filijala društava

U strukturi premije filijala društva za osiguranje iz FBiH, neživotna osiguranja čine 73,9% ukupne premije, dok se na životna osiguranja odnosi 26,1% ukupne premije. Podaci ukazuju da se struktura premije promijenila u korist životnih osiguranja u odnosu na isti period prethodne godine.

2.3.Struktura portfelja

U sljedećoj tabeli je predstavljena struktura obračunate premije prema vrstama osiguranja u periodu 2011. do 2013. godine, s tim da se kategorija „ostalo“, odnosi na 13 grupa neživotnih osiguranja, koje u ukupnoj premiji pojedinačno učestvuju ispod jednog procenta.

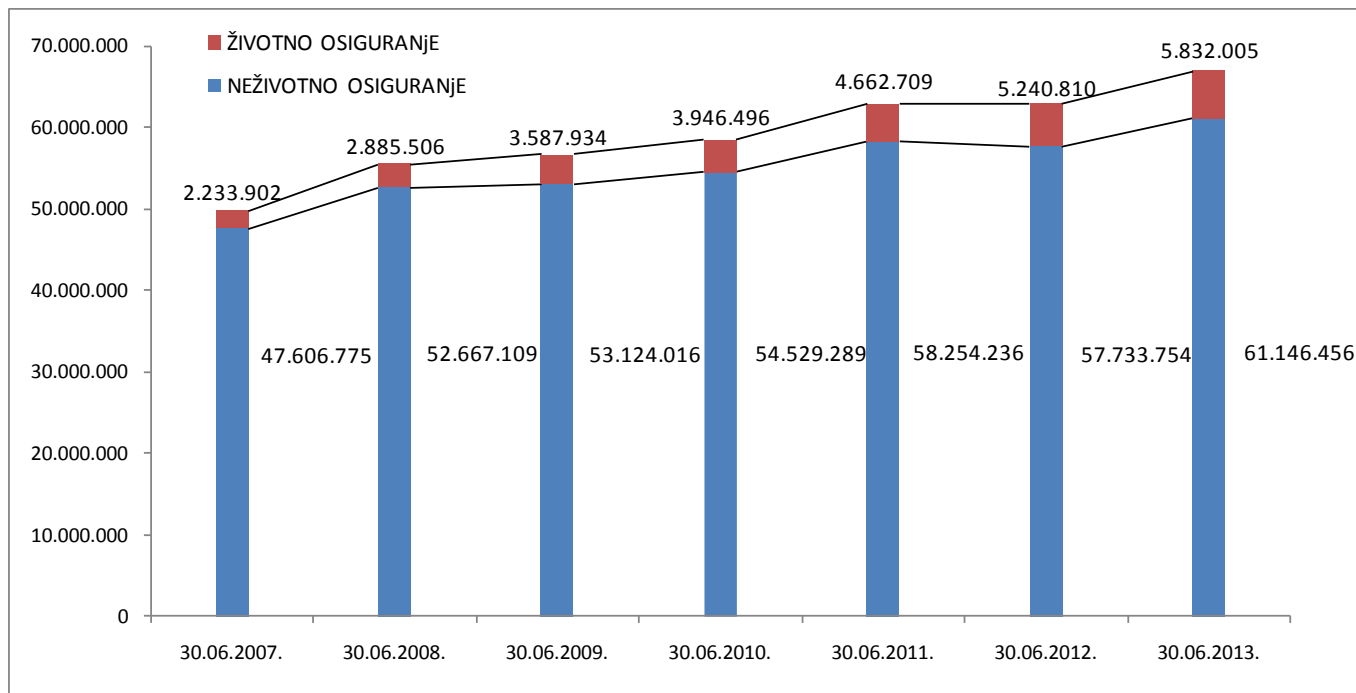
Tabela broj 8: Obračunata premija prema vrstama osiguranja (u KM)

Vrsta osiguranja	Obračunata premija						Indeks 13/12
	30.06.2011.		30.06.2012.		30.06.2013.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
Osiguranje nezgode	3.990.148	6,34%	3.857.878	6,1%	4.358.543	6,5%	113,0
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih	4.445.778	7,07%	4.821.047	7,7%	4.681.893	7,0%	97,1
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	3.348.407	5,32%	3.575.560	5,7%	3.253.948	4,9%	91,0
Osiguranje ostalih šteta na imovini	3.208.588	5,10%	3.262.953	5,2%	4.583.631	6,8%	140,5
Osiguranje od odgovornosti za m/v	42.290.053	67,22%	41.273.783	65,5%	42.885.165	64,0%	103,9
Ostalo	971.262	1,54%	942.534	1,5%	1.383.275	2,1%	146,8
Ukupno neživotna	58.254.236	92,59%	57.733.754	91,7%	61.146.456	91,3%	105,9
Životno osiguranje	4.662.709	7,41%	5.240.810	8,3%	5.832.005	8,7%	111,3
Ukupno	62.916.945	100,00%	62.974.565	100,0%	66.978.461	100,0%	106,4

Izvor: Izvještaji društava

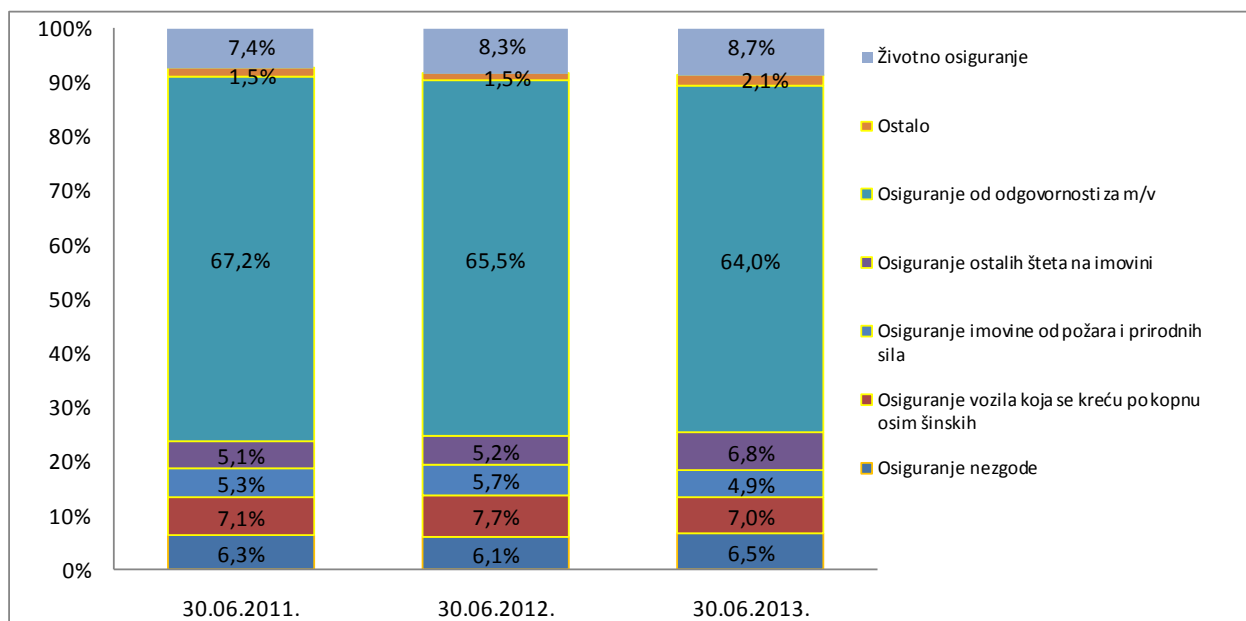
Od ukupno obračunate premije, na neživotno osiguranje odnosilo se 61.146.456 KM ili 91,3%, a premija životnog osiguranja iznosila je 5.832.005 KM ili 8,7%. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija neživotnih osiguranja zabilježila je povećanje od 5,9%, dok je premija životnih osiguranja veća za 11,3%. Kod neživotnog osiguranja najveći pojedinačni rast je evidentiran u vrsti osiguranja ostalih šteta na imovini. U nastavku se daju grafičke ilustracije strukture bruto premije u RS.

Grafikon broj 2: Ostvarena premija životnih i neživotnih osiguranja za period 2007-2013. godina

Izvor: Izveštaji društava

Grafikon broj 3: Struktura premija po vrstama

Izvor: Izveštaji društava

U narednoj tabeli nalaze se podaci o učešću obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji za prethodne tri godine:

Tabela broj 9: Udio obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji

(u KM)

Vrsta osiguranja	30.06.2011.	Udio	30.06.2012.	Udio	30.06.2013.	Udio	Indeks 13/12
Obavezno	46.312.735	73,61%	45.151.276	71,7%	47.254.942	70,6%	104,7
Neobavezno	16.604.210	26,39%	17.823.289	28,3%	19.723.519	29,4%	110,7
UKUPNO	62.916.945	100,00%	62.974.565	100,0%	66.978.461	100,0%	106,4

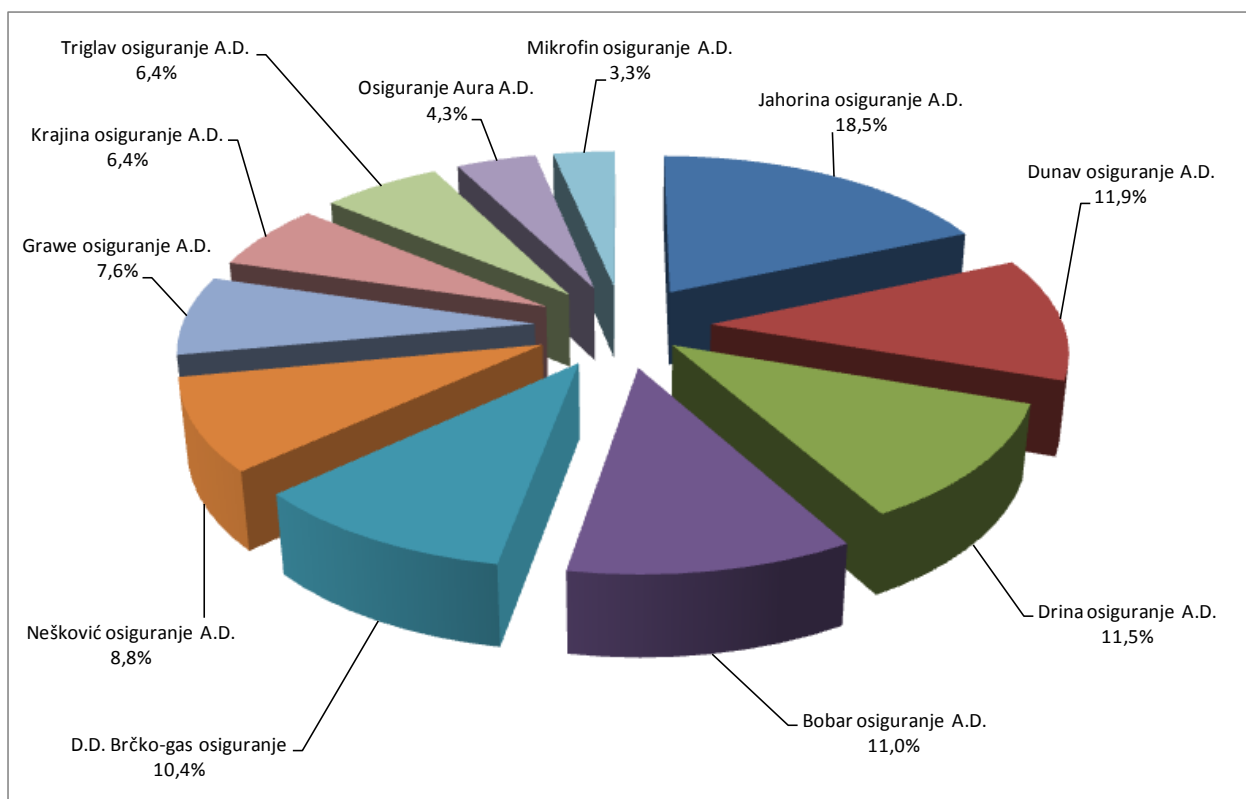
Izvor: Izvještaji društava

I u 2013. godini nastavljen je postepeni, ali višegodisnji trend porasta neobaveznog osiguranja. Tako je 2006. godine učešće svih vrsta neobaveznog osiguranja iznosilo 19%, dok danas, dostiže nivo od 30%. Obavezno osiguranje od autoodgovornosti imalo je učešće od 85% (2006. godina) u strukturi neživotnog osiguranja, dok sada taj procenat iznosi 64 %.

2.4.Tržišna struktura i koncentracija

U narednom grafikonu prikazano je tržišno učešće društava za osiguranje u prvoj polovini 2013. godine.

Grafikon broj 4: Učešće društava na tržištu RS u periodu I-VI 2013. godine

Izvor: Izvještaji društava

U slijedećem pregledu dat je stepen koncentracije tržišta osiguranja u RS po peer grupama. U odnosu na prethodni izvještajni period nije bilo značajnijih promjena u koncentraciji tržišta.

Tabela broj 10:: Učešće društava u ukupnoj premiji prema peer grupama

Učešće	Učešće društava u ukupnoj premiji prema peer grupama					
	30.06.2011.		30.06.2012.		30.06.2013.	
	Ukupno učešće	Broj društava	Ukupno učešće	Broj društava	Ukupno učešće	Broj društava
do 5%	5,4%	2	7,2%	2	7,6%	2
5-10%	29,7%	4	27,1%	4	29,2%	4
10-15%	47,1%	4	46,1%	4	44,7%	4
preko 15%	17,8%	1	19,6%	1	18,5%	1

Izvor: Izveštaji društava

Herfindahl Hirschman-ov indeks predstavlja takođe mjeru koncentracije tržišta i izračunava se kao zbir kvadrata pojedinačnog učešća svakog društva za osiguranje u odnosu na ostvarenu premiju. Ovaj indeks uzima u obzir relativnu veličinu i raspodjelu društava na tržištu, te ukoliko je tržište monopolističko, postoji i veća tržišna koncentracija, i naravno manja konkurencija. Ako je Herfindahl Hirschman-ov indeks između 1.000 i 1.800 smatra se da na tržištu postoji umjerena koncentracija, a upravo ovakva umjerena koncentracija karakteriše tržište osiguranja Republike Srpske u prvoj polovini 2013. godini. Herfindahl Hirschman-ov indeks za izvještajni period iznosi 1089 poena, što je u odnosu na isti period 2012. godine smanjenje za 50 poena.

2.5. BILANSNA STRUKTURA

Na osnovu dostavljenih finansijskih izvještaja društava za osiguranje za period 01.01. do 30.06.2013. godinu u nastavku se daje uporedni prikaz i analiza osnovnih bilansnih pozicija.

2.5.1. Bilans stanja

U sljedećoj tabeli se daje skraćena šema zbirnog bilansa stanja za sva društva²:

Tabela broj 11: Aktiva- ukupno za sva društva

(u KM)

A K T I V A	31.12.2012. godina		30.06.2013. godina		Indeks 2013/12
	Iznos	%	Iznos	%	
A. STALNA IMOVINA(I+II+III+IV)	192.470.692	65,5	195.838.014	64,3	101,7
I Nematerijalna ulaganja	1.970.733	0,7	1.752.671	0,6	88,9
II Nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja,oprema i ostala sredstva (1+2+3)	82.667.435	28,1	85.660.814	28,1	103,6
1. Zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema	38.469.280	13,1	38.298.806	12,6	99,6
2. Investicione nekretnine	38.494.511	13,1	41.546.961	13,6	107,9
3. Ostala osnovna sredstva	5.703.644	1,9	5.815.047	1,9	102,0
III Dugoročni finansijski plasmani (1+2)	107.692.150	36,7	108.284.155	35,6	100,5
1.Učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica i dugoročni finansijski plasmani matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima	9.344.679	3,2	8.450.058	2,8	90,4
2. Dugoročni finansijski plasmani u zemlji i inostranstvu,finansijska sredstva koja se drže do roka dospijeca, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i ostali dugoročni finansijski plasmani	98.347.471	33,5	99.834.097	32,8	101,5
IV Odložena poreska sredstva	140.374	0,0	140.374	0,0	100,0
B. TEKUĆA IMOVINA (I+II+III+IV)	101.327.725	34,5	108.645.720	35,7	107,2
I Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji	381.347	0,1	365.219	0,1	95,8
II Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	83.716.139	28,5	85.940.478	28,2	102,7
1. Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	14.479.530	4,9	14.991.618	4,9	103,5
2. Ostala potraživanja	12.254.105	4,2	12.461.860	4,1	101,7
3. Kratkoročni finansijski plasmani	46.351.821	15,8	48.339.911	15,9	104,3
4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	10.623.351	3,6	10.137.771	3,3	95,4
5. Porez na dodatu vrijednost	7.332	0,0	9.318	0,0	127,1
III Aktivna vremenska razgraničenja	17.148.106	5,8	22.257.927	7,3	129,8
IV - Odložena poreska sredstva	82.133	0,0	82.096	0,0	100,0
V. POSLOVNA AKTIVA (A+B)	293.798.417	100,0	304.483.734	100,0	103,6
G. VANBILANSNA AKTIVA	2.799.467	1,0	2.799.466	0,9	100,0
D. UKUPNA AKTIVA (V+G)	296.597.884		307.283.200		103,6

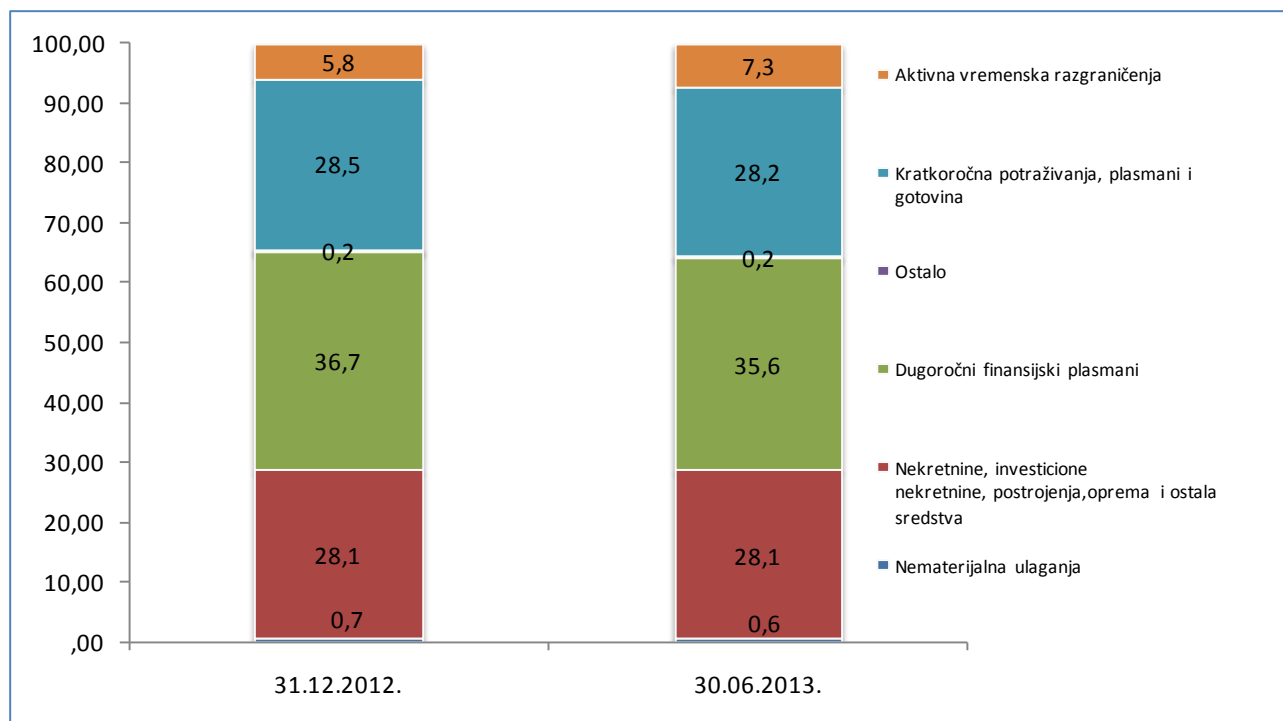
Izvor: Bilansi stanja društava

² **Napomena:** Prema Pravilniku o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za društva za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 97/09) u Bilans stanja u kolonu – Iznos na dan bilansa prethodne godine unosi se početno stanje tekućeg perioda.

Vrijednost poslovne aktive društava za osiguranje u Republici Srpskoj sa stanjem na dan 30.06.2013. godine iznosila je 307.283.200 KM i u odnosu na stanje na dan 31.12.2012. godine veća je za 3,6%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura aktive:

Grafikon br.5: Struktura aktive društava za osiguranje

Izvor: Bilansi stanja društava

U posmatranom periodu vidljiva je promjena strukture aktive, koja se ogleda u neznatnom smanjenju procentualnog učešća stalne imovine, dok se istovremeno povećalo procentualno učešće tekuće imovine.

Stalna imovina se povećala za 1,7%, a značajnije promjene na stalnoj imovini, u odnosu na početno stanje, dogodile su se kod dva društva, od kojih je kod jednog stalna imovina povećana za 10,4%, po osnovu ulaganja sredstava za pokriće matematičke rezerve, a kod drugog smanjena za 19,1%, zbog pretvaranja dugoročnih finansijskih plasmana u kratkoročne. U strukturi stalne imovine najveće promjene nastale su na poziciji - nematerijalna ulaganja koja su smanjena za 11,1% i to po osnovu redovnog obračuna amortizacije. Povećanje na poziciji-nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja, oprema i ostala sredstva od 3,6% uglavnom potiče po osnovu porasta vrijednosti investicionih nekretnina kod jednog društva i novostečenih investicionih nekretnina kod drugog društva. Promjene na ovoj poziciji kod ostalih društava, u apsolutnom i relativnom iznosu, od manjeg su uticaja na iskazane promjene.

Tekuća imovina u odnosu na prethodni obračunski period se povećala za 7,2%. Iako je do promjene ove bilansne kategorije došlo kod svih društava, navedeni porast značajnije potiče od povećanja koje je izvršeno kod dva društva. U strukturi ove pozicije došlo je do smanjenja stavke – zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji za 4,2%, dok se stavka – kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina povećala za 2,7%. Značajno je napomenuti da je na ovoj stavci kod jednog društva došlo do povećanja od 59% i to uglavnom na teret smanjenja pozicije-dugoročni finansijski plasmani.

Globalno posmatrano nisu bile izražene neke negativnije pojave u dinamici i strukturi stalne i tekuće imovine.

Aktivna vremenska razgraničenja (AVR) povećana su u odnosu na 2012. godinu za 29,8%. S obzirom da ova pozicija direktno utiče na visinu iskazanog finansijskog rezultata, važno je istaći da je ova pozicija samo kod tri društva manja u odnosu na prethodni obračunski period, a da je kod jednog društva veća za čak 56%. Prema notama dostavljenim uz finansijske izvještaje, u ovom slučaju radi se o povećanju prenosne premije i rezervacija za štete na teret reosiguravača.

Na poziciji vanbilansna aktiva, odnosno pasiva, nije bilo promjena u odnosu na početno stanje, a na istoj je iskazana vrijednost državne imovine koju koristi Jahorina osiguranje a.d, i otpisanih potraživanja Triglav osiguranja a.d.

U narednom pregledu je dat uporedni prikaz agregatnih pozicija pasive bilansa stanja kako slijedi:

Tabela broj 12: Pasiva ukupno za sva društva

(u KM)

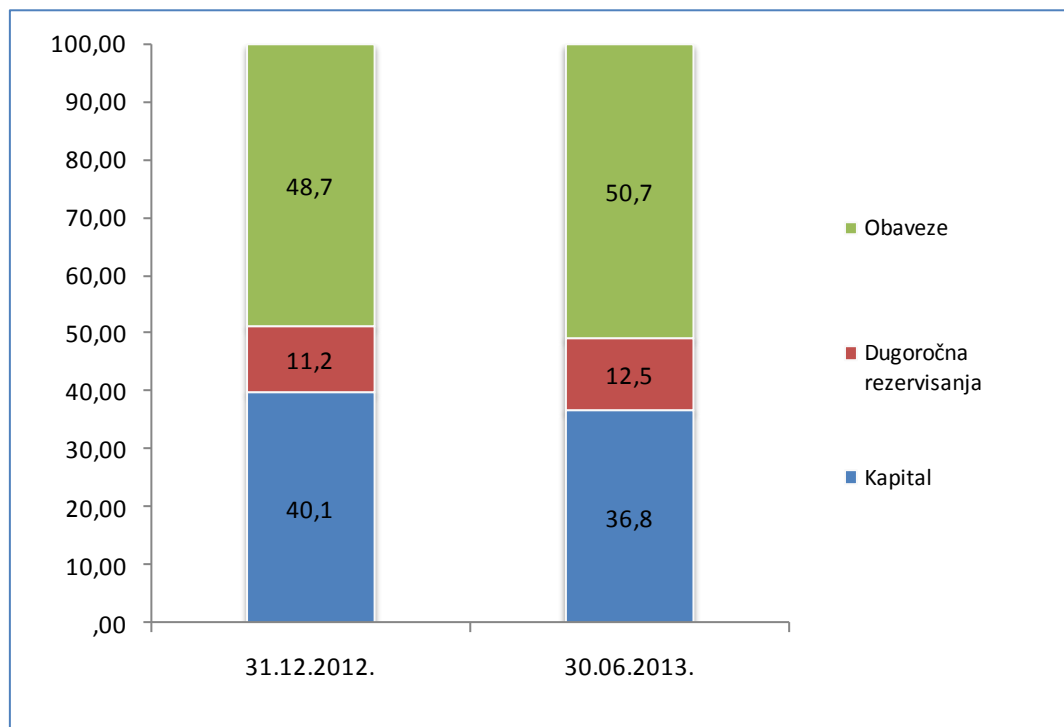
PASIVA	31.12.2012. godina		30.06.2013. godina		Indeks 2013/12
	Iznos	%	Iznos	%	
A. KAPITAL	117.712.183	40,1	112.186.932	36,8	95,3
1. Osnovni kapital	91.867.048	31,3	93.817.048	30,8	102,1
2. Emisiona premija	2.976.378	1,0	2.976.378	1,0	100,0
3. Rezerve iz dobitka	2.868.025	1,0	3.171.970	1,0	110,6
4. Revalorizacione rezerve	7.718.051	2,6	7.808.730	2,6	101,2
5. Nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	654.651	0,2	1.388.794	0,5	212,1
6. Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1.605.623	0,5	1.855.446	0,6	115,6
7. Neraspoređeni dobitak (8+9)	20.835.664	7,1	14.199.306	4,7	68,1
8. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	3.222.916	1,1	5.351.929	1,8	166,1
9. Neraspoređeni dobitak ove godine	17.612.748	6,0	8.847.377	2,9	50,2
10. Gubitak do visine kapitala (11+12)	7.602.011	2,6	9.319.848	3,1	122,6
11. Gubitak ranijih godina	7.061.516	2,4	5.007.382	1,6	70,9
12. Gubitak tekuće godine	540.495	0,2	4.312.466	1,4	797,9
B. DUGOROČNA REZERVISANJA	33.035.348	11,2	37.939.394	12,5	114,8
V. OBAVEZE (1+2)	143.050.886	48,7	154.357.408	50,7	107,9
1. Dugoročne obaveze	688.223	0,2	685.567	0,2	99,6
2. Kratkoročne obaveze i PVR	142.362.663	48,5	153.671.841	50,5	107,9
2.1. Prenosna premija ŽO	3.556.070	1,2	3.432.251	1,1	96,5
2.2. Prenosna premija NŽO	66.183.245	22,5	66.993.364	22,0	101,2
2.3. Rezervisane štete ŽO	270.005	0,1	268.158	0,1	99,3
2.4. Rezervisane štete NŽO	45.857.597	15,6	47.054.243	15,5	102,6
2.5. Druga pasivna razgraničenja	5.570.223	1,9	6.018.089	2,0	108,0
2.6. Ostale kratkoročne obaveze	20.925.523	7,1	29.905.736	9,8	142,9
G. POSLOVNA PASIVA (A+B+V)	293.798.417	100,0	304.483.734	100,0	103,6
D. VANBILANSNA PASIVA	2.799.467	1,0	2.799.466	0,9	100,0
Đ. UKUPNA PASIVA (G+D)	296.597.884		307.283.200		103,6

Izvor: Bilansi stanja društava

Vrijednost poslovne pasive društava za osiguranje u Republici Srpskoj sa stanjem na dan 30.06.2013. godine iznosila je 307.283.200 KM i u odnosu na stanje na dan 31.12.2012. godine uvećana je za 3,6%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura pasive:

Grafikon broj 6: Struktura pasive društava za osiguranje

Izvor: Bilansi stanja društava

Pozicija ukupni kapital sa 30.06.2013 godine smanjena je u odnosu na 2012. godinu za 4,7%. Promjene na ukupnom kapitalu posljedica su raspodjele ostvarenog dobitka u prethodnom obračunskom periodu kod dva društva, ostvarenja gubitka u tekućem obračunskom periodu, takođe kod dva društva, dok je promjena kod ostalih društava neznatna i proističe iz ostvarenog rezultata tekućeg perioda. U okviru pozicije ukupnog kapitala desile su se sledeće promjene:

Osnovni kapital povećao se za 2,1%, rezerve iz dobitka za 10,6%, nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju za 112,1%, nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju povećali su se za 15,6%. Neraspoređeni dobitak se smanjio za 31,9%, a u okviru ove stavke povećao se neraspoređeni dobitak ranijih godine za 66,1%, a neraspoređeni dobitak tekuće godine smanjio se za 49,8%. Gubitak do visine kapitala se povećao za 22,6%, a u okviru ove pozicije došlo je do smanjenja gubitka ranijih godina, dok se gubitak tekuće godine značajno povećao. U okviru ovih promjena bitno je istaknuti da se osnovni kapital povećao po osnovu pretvaranja neraspoređene dobiti u akcijski kapital, a da je smanjenje gubitka ranijih godina nastalo po osnovu pokrića izvršenog u tekućem periodu. Povećanje pozicije gubitka u tekućem periodu rezultat je negativnog poslovanja dva društva, što će biti detaljnije analizirano kod bilansa uspeha. Ostale promjene na poziciji ukupnog kapitala nastale su primjenom zakonskih i podzakonskih propisa prilikom izrade polugodišnjih finansijskih izveštaja. Sva društva na dan 30.06.2013. godine ispunjavaju zahtjeve adekvatnosti kapitala, te obaveznog pokrića minimalnog garantnog fonda.

Dugoročna rezervisanja su se po povećala za 14,8%, a u okviru ove pozicije došlo je do povećanja matematičke rezerve životnih osiguranja za 15% i rezervisanja za učešće u dobitku za 21,7%.

Dugoročne obaveze neznatno su smanjene, dok su se kratkoročne obaveze i pasivna vremenska razgraničenja povećale za 7,9%. U okviru pasivnih vremenskih razgraničenja smanjene su pozicije prenosna premija i rezervisane štete za životna osiguranja, dok su rezerve za štete neživotnog osiguranja povećane

za 2,6%. Obaveze po osnovu šteta i ugovorenih iznosa značajno su povećane -za 2,7 puta, obaveze za poreze i doprinose 4 puta, druge obaveze iz poslovanja 1,6 puta, što ukazuje da ukazuje na povećani rizik nelikvidnosti i nalaže potrebu dodatnog nadzora. Pri tome treba imati u vidu da je značajniji porast obaveza po osnovu šteta karakterističan za tri društva u vrstama neživotnog osiguranja, čije obaveze čine 55% iskazanog zbirnog iznosa u sektoru. Kod ovih društava Agencija je u toku pisanja ovog Izvještaja već dala ili priprema naloge sa posebnim nadzornim mjerama, kako bi se poboljšala likvidnost i dodatano pratio proces isplate odštetnih zahtjeva.

2.5.2. Bilans uspjeha

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled stavki bilansa uspjeha na nivou sektora po polugodištima za 2012. i 2013. godinu.

Tabela broj 13: Bilans uspjeha ukupno za sva društva

(u KM)

POZICIJA	30.06.2012	%	30.06.2013	%	Indeks 2013/12
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi (1+2+3+4+5+6)	69.313.996	92,0	75.108.860	91,3	108,4
1. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	5.597.774		6.144.771		109,8
2. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja	58.854.590		60.445.205		102,7
3. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	476.759		541.727		113,6
4. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	2.170.391		3.384.173		155,9
5. Prihodi od povrata poreskih i drugih dažbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	45.100		34.523		76,5
6. Drugi poslovni prihodi	2.169.382		4.558.461		210,1
II - Poslovni rashodi (1+2)	63.352.509	92,8	71.006.429	92,5	112,1
1. Funkcionalni rashodi (1.1.+1.2.+1.3.)	32.613.036		38.991.775		119,6
1.1. Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	4.999.550		5.699.124		114,0
1.2. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	1.253.935		1.337.555		106,7
1.3. Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	26.359.551		31.955.096		121,2
2. Troškovi sprovođenja osiguranja	30.739.473		32.014.654		104,1
III - Poslovni dobitak/gubitak (AI-AII)	5.961.487		4.102.431		68,8
B. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	3.593.955	4,8	4.400.860	5,4	122,5
II - Finansijski rashodi	335.790	0,5	700.240	0,9	208,5
III Finansijski dobitak/gubitak (BI-BII)	3.258.165		3.700.620		113,6
AB. Dobitak/gubitak redovne aktivnosti (AIII+BIII)	9.219.652		7.803.051		84,6
V. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	2.270.374	3,0	1.985.811	2,4	87,5
II - Ostali rashodi	4.512.010	6,6	4.934.084	6,4	109,4
III - Dobitak/gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (VI-VII)	-2.241.636		-2.948.273		131,5

POZICIJA	30.06.2012	%	30.06.2013	%	Indeks 2013/12
G. PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	2.339		401.082	0,5	17.147,6
II - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	72.948	0,1	80.205	0,1	109,9
III - Dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine (GI-GII)	-70.609		320.877		-454,4
D. PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA			20.423		
Đ. RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA			15.561		
E. DOBITAK/ GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	6.907.407		5.180.517		75,0
Ž. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	624.350		591.450		94,7
Z. NETO DOBITAK I NETO GUBITAK PERIODA (E-Ž)= (Z1-Z2)	6.283.057		4.589.067		73,0
1. Neto dobitak tekuće godine	7.465.450		8.771.423		117,5
2. Neto gubitak tekuće godine	1.182.393		4.182.356		353,7
I. OSTALI DOBICI I GUBICI U PERIODU					
I - Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	122.379	0,2	328.674	0,4	268,6
II - Gubici utvrđeni direktno u kapitalu				0,0	
III Porez na dobitak koji se odnosi na ostale dobitke i gubitke			10.505		
J.UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Z+II-III-III)	6.405.436		4.907.236		76,6
K. UKUPNI PRIHODI I DOBICI (AI+BI+VI+GI+DI+II)	75.303.043	100,0	82.245.710	100,0	109,2
L. UKUPNI RASHODI I GUBICI (AII+BII+VII+GII+Đ+III+III)	68.273.257	100,0	76.747.024	100,0	112,4
Lj. UKUPAN BRUTO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (K-L)	7.029.786		5.498.686		78,2
M. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	624.350		591.450		94,7
N.UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Lj-M)	6.405.436		4.907.236		76,6

Izvori: finansijski izvještaji društava

Ukupni prihodi i dobiti društava u prvoj polovini 2013. godini su iznosili 82.245.710 KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za 6.942.667 KM ili 9,2%. Ukupni rashodi i gubici društava iznosili su 76.747.024 KM i u odnosu na rashode i gubitke prethodne godine povećani su za 8.473.767 KM ili 12,4%. Ukupan neto rezultat na nivou svih društava je pozitivan i iznosi 4.907.236 KM i manji je u odnosu na prethodni obračunski period za 23,4%.

U ukupnim prihodima poslovni prihodi učestvuju sa 91,3%, finansijski sa 5,4%, ostali prihodi 2,4% ,dok je učešće prihoda od usklađivanja vrijednosti imovine i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu neznatno. Poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 75.108.860 KM i veći su u odnosu na prethodnu godinu za 8,4%. U okviru ove pozicije došlo je do povećanja na pozicijama prihoda od premije životnih osiguranja za 9,8%, prihodi od premije neživotnih osiguranja za 2,7%, prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotna osiguranja za 13,6%, prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja za 55,9% i drugi poslovni prihodi za 110,1%. Do smanjenja je došlo na poziciji prihodi od povrata poreskih i drugih dadžbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl. za 23,5%. Dobici utvrđeni direktno u kapitalu iznose 328.674 KM i povećani su u odnosu na prethodnu godinu za 168,6%. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja rezultat su nekog prethodnog, a ne tekućeg

obračunskog perioda, a do ovako značajnog povećanja drugih poslovnih prihoda došlo je samo kod jednog društva, koje u ovim prihodima, na nivou sektora, učestvuje sa 62%.

U ukupnim rashodima, poslovni rashodi učestvuju sa 92,5%, finansijski rashodi sa 0,9%, a ostali rashodi sa 6,4%, dok je učešće rashoda od usklađivanja vrijednosti imovine neznatno. Poslovni rashodi iskazani su u iznosu 71.006.429 KM i veći u odnosu na prethodnu godinu za 12,1%. U okviru poslovnih rashoda, funkcionalni rashodi bilježe rast od 19,6%, a u okviru njih povećani su: rashodi za dugoročna rezervisanja za 14%, naknade šteta životna osiguranja za 6,7%, naknade šteta neživotna osiguranja za 21,2%. Troškovi sprovođenja osiguranja povećani su za 4,1%. Značajniji porast ovih troškova (29,8%) utvrđen je kod jednog društva, a kod tri društva ovi troškovi su smanjeni u odnosu na prethodni obračunski period.

Finansijski rashodi su povećani za 108,5%, (dostigli su nivo od oko 700 hiljada KM), a ostali rashodi za 9,4%. Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine su povećani za 9,9%, ali njihov nominalni iznos i učešće u ukupnim rashodima su neznatni.

Rezultat redovne aktivnosti je kategorija faznog rezultata u poslovanju društava za osiguranje, te predstavlja razliku između poslovnih i finansijskih prihoda, s jedne strane, i poslovnih i finansijskih rashoda, s druge strane, odnosno potiče iz osnovne djelatnosti društava za osiguranje. Ostvareni rezultat redovne aktivnosti na nivou sektora je pozitivan i iznosi 7.803.051 KM, ali je manji je za 1.416.601 KM ili 15,4% u odnosu na isti period 2012. godine.

Od jedanaest društava za osiguranje devet ih je poslovalo pozitivno sa neto dobitkom od 8.771.423 KM, dok su dva društva iskazala neto gubitak u iznosu od 4.182.356 KM, tako da je finansijski rezultat sektora osiguranja pozitivan i iznosi 4.589.067 KM. Ako se tome dodaju dobici/gubici utvrđeni direktno u kapitalu, dobija se ukupan neto dobitak u obračunskom periodu u iznosu od 8.995.035 KM, odnosno ukupan neto gubitak u iznosu od 4.087.799 KM, tako da ukupan neto rezultat u obračunskom periodu iznosi 4.907.236 KM.

Analizom strukture bilansa uspjeha kod društava koja su iskazala gubitak u poslovanju, utvrđeno je da je lošiji finansijski rezultat tekućeg perioda posljedica smanjenja ostalih prihoda (naplaćena ispravljena potraživanja) i povećanja ostalih rashoda (ispravka potraživanja), kod jednog društva. Kod drugog društva na ostvareni gubitak najviše je uticalo povećanje pozicije rashoda po osnovu premija i provizija saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja i povećanje rezervisanja za štete, udjele u štetama i ostala rezervisanja neživotnih osiguranja.

3. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU

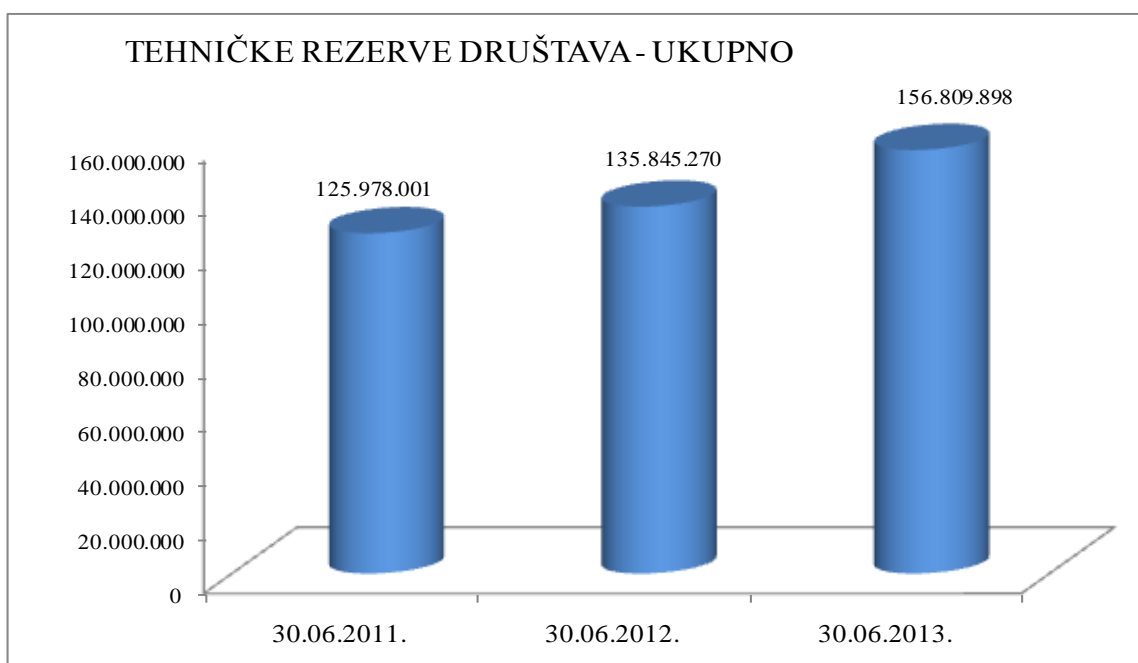
3.1. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive

3.1.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve

Aktuarski zasnovan obračun tehničkih rezervi, osnovni je preduslov za održavanje solventnosti društava za osiguranje, čime se doprinosi boljoj zaštiti interesa osiguranika i trećih oštećenih lica, kao i jačanju povjerenja u sektor osiguranja. Pravila obračuna tehničkih rezervi propisana su podzakonskim aktima Agencije, a njihova adekvatna primjena predmet je kontrole, kako ovlašćenih aktuara, tako i Agencije, kroz obavezne izvještaje koje društva dostavljaju periodično i kroz neposredne kontrole.

U narednom grafikonu ilustruje se iznos obračunatih tehničkih rezervi na nivou sektora u periodu od 30.06.2011. do 30.06.2013. godine.

Grafikon broj 7: Tehničke rezerve svih društava za osiguranje

Izvor: Izvještaji društava

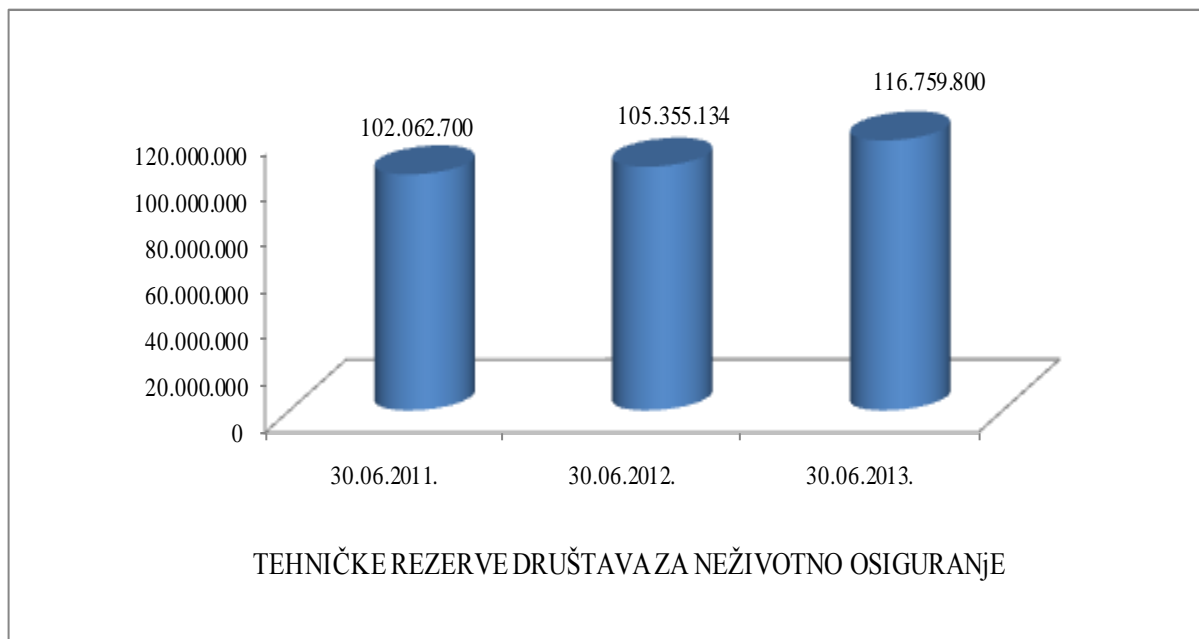
U posmatranom periodu na nivou sektora tehničke rezerve kontinuirano rastu. U odnosu na 2011. godinu tehničke rezerve na nivou svih društava su povećane za 24,5%, a u odnosu na prethodnu godinu povećanje iznosi 15,4%. S obzirom da se primjenjuju različiti uslovi i ograničenja ulaganja kod životnog i neživotnog osiguranja u nastavku se daje odvojena analiza ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi.

Da bi bilo sposobno da odgovori obavezama po osnovi isplate štete i naknada iz ugovora o osiguranju, društvo za osiguranje je dužno da sredstva za pokriće tehničkih rezervi ulaže u dozvoljene oblike, zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, vodeći računa o ročnosti obaveza, sigurnosti, profitabilnosti i disperziji ulaganja.

3.1.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje

Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja, u periodu od 30.06.2011. do 30.06.2013. godine, prikazane su u narednom grafikonu.

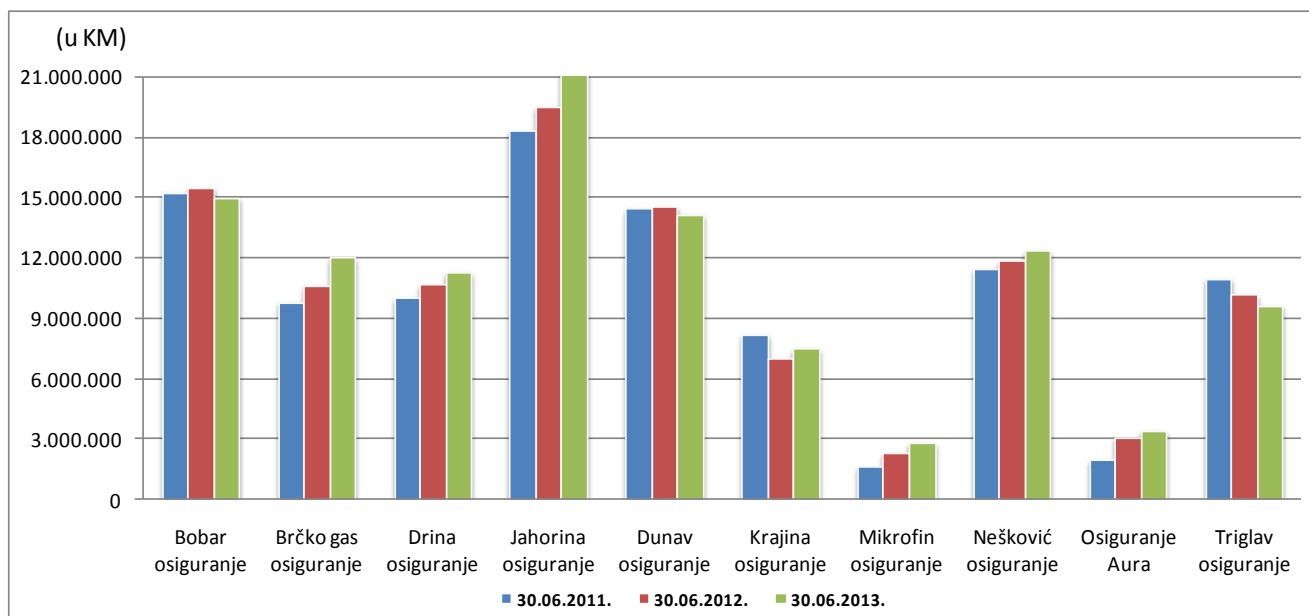
Grafikon broj 8: Tehničke rezerve društava za neživotno osiguranje

Izvor: Izveštaji društava

Tehničke rezerve su rasle brže od rasta premije što je pozitivna tendencija. U posmatranom periodu 2011. - 2013. godine obračunate tehničke rezerve za neživotno osiguranje povećane su za 14,4%, a u odnosu na prethodnu godinu povećane su za 10,8%. U narednom grafikonu prikazane su obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja za sva društva koja obavljaju poslove neživotnog osiguranja, i to za period od 30.06.2011. do 30.06.2013. godine.

Grafikon broj 9: Pregled obračunatih tehničkih rezervi než. osiguranja po društvima

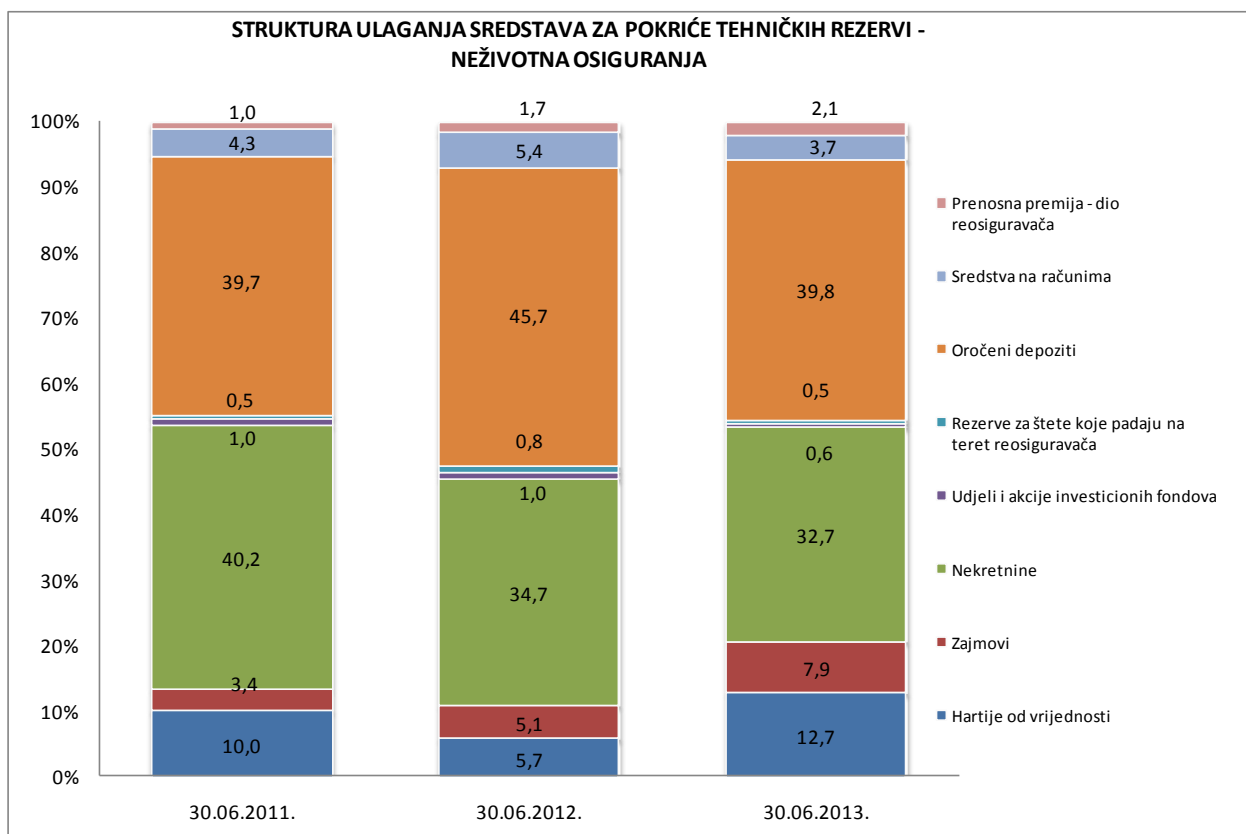

Izvor: Izveštaji društava

Iz grafikona se vidi da je u prvoj polovini 2013. godine kod tri društva došlo do smanjenja obračunatih tehničkih rezervi u odnosu na prethodni period.

U narednom grafikonu prikazana je struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja.

Grafikon broj 10: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja

Izvor: Izveštaji društava

Zatečeno stanje u pogledu sredstava za pokriće tehničkih rezervi 2007. godine ogledalo se u nedostatku adekvatnih sredstava za pokriće, kako u pogledu obima, tako i sa stanovišta njihovih oblika i strukture, kod većine društava za osiguranje. Agencija je u međuvremenu donijela podzakonske akte kojima je preciznije definisala dozvoljene oblike ulaganja, kao i rokove za usklađivanje po obimu i strukturi, koji su istekli 30.06.2012. godine. Ovim propisima se od društava za osiguranje zahtijeva da sredstva za pokriće tehničkih rezervi imaju određeni stepen sigurnosti, ročne usklađenosti, likvidnosti i raznovrsnosti.

Osnovni rezultati nove regulative i nadzornih mjera Agencije ogleda se u činjenici da su sredstva za pokriće realnije vrednovana i uskladu sa MRS, te iskazana isključivo kroz propisane oblike investiranja.

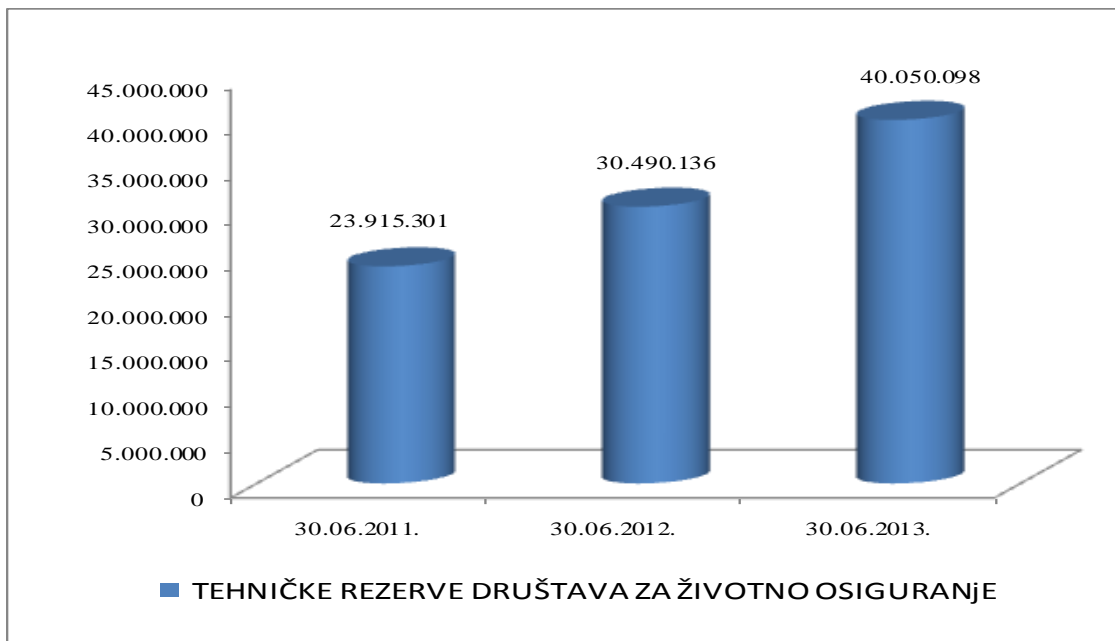
Tri društva u kontinuitetu već dvije godine iskazuju određeni procenat nedostatka adekvatnog pokrivača tehničkih rezervi, uprkos donesenim planovima kratkoročnog finansijskog oporavka, što je prva zakonski propisana mjera u ovakvim slučajevima. U 2013. godini Agencija će preduzeti i druge propisane mjere, kako bi se obezbijedilo potpuno usklađivanje sa propisima.

Generalno posmatrano u sredstvima za pokriće tehničkih rezervi dominiraju depoziti i nekretnine, pa je i dalje prisutna nedovoljna diversifikacija ulaganja.

3.1.3. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje

Tehničke rezerve životnog osiguranja, kao što se vidi iz narednog grafikona, karakteriše dinamičan rast.

Grafikon broj 11: Tehničke rezerve životnog osiguranja

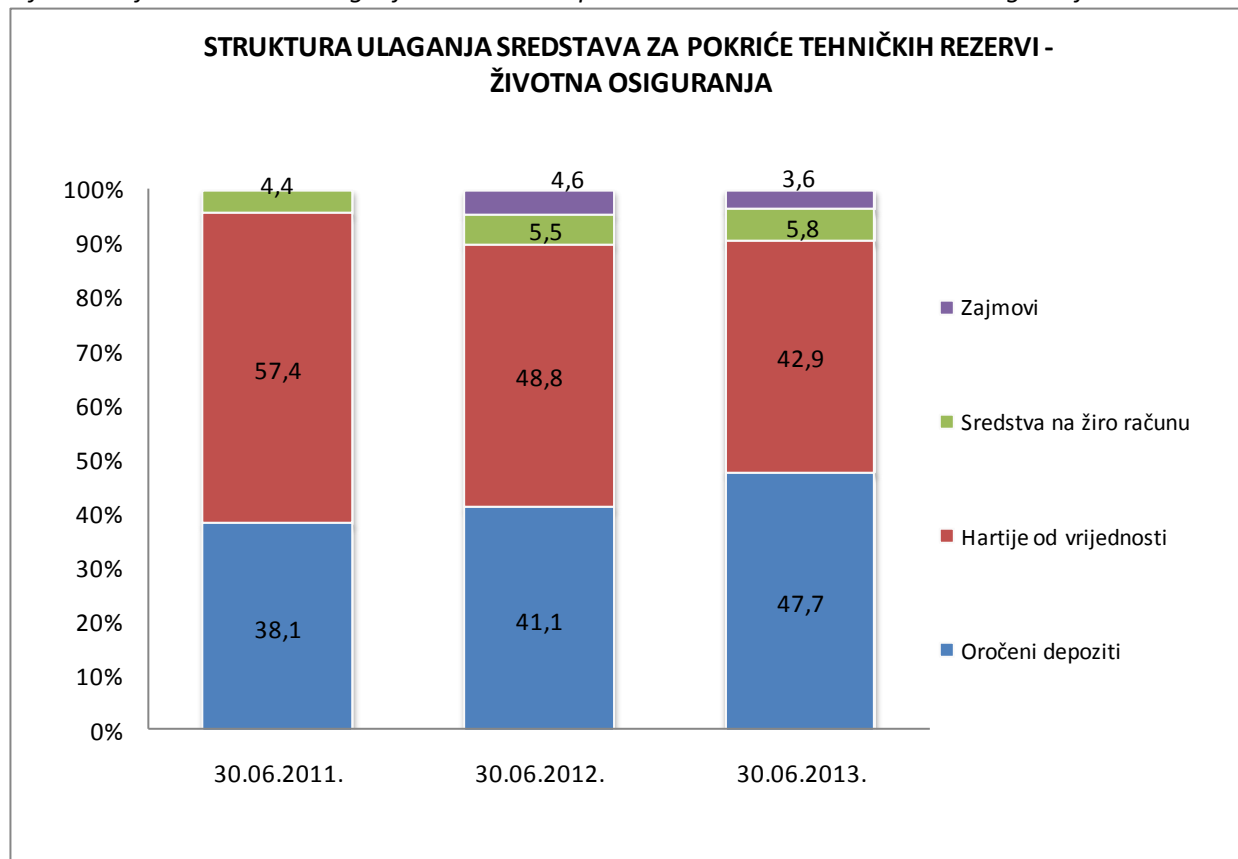

Izvor: Izvještaji društava

U posmatranom periodu 2011-2013. godina rast tehničkih rezervi životnog osiguranja iznosio je 67,46%, dok je rast 2013. godine u odnosu na prethodnu iznosio 31,35%.

Naredni grafikon prikazuje strukturu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja.

Grafikon broj 12: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja

Izvor: Izvještaji društava

Za razliku od ulaganja kod neživotnih osiguranja, tehničke rezerve životnih osiguranja, pokrivene su pretežno hartijama od vrijednosti domaćih emitenata, a najviše državnim i municipalnim obveznicama.

3.2. Pokazatelji šteta

U nastavku se daju osnovni podaci u vezi sa rješavanjem i isplatom odštetnih zahtjeva, posebno za životno i neživotno osiguranje.

3.2.1. Isplaćeni odštetni zahtjevi

U prvoj polovini 2013. godine osiguranicima i korisnicima osiguranja i trećim oštećenim licima, isplaćeno je ukupno 20.445.639 KM, što u odnosu na isti period 2012. godine kada je suma isplaćenih šteta i naknada iz osiguranja iznosila 19.953.749 KM predstavlja povećanje od 2,5%.

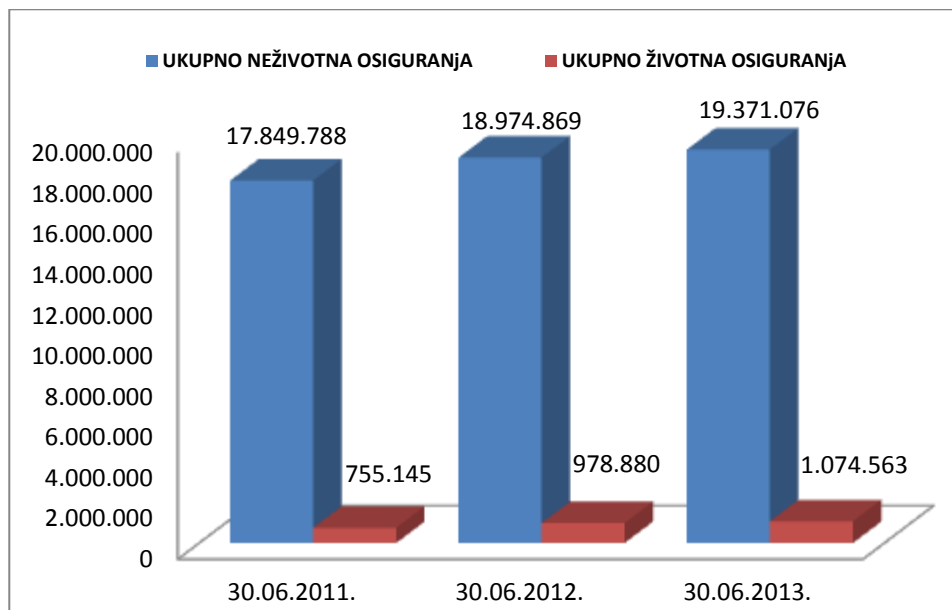
U nastavku je dat tabelarni pregled i grafička ilustracija iznosa isplaćenih odštetnih zahtjeva u periodu od 2011 – 2013. godine, po vrstama osiguranja i ukupno.

Tabela broj 14: Iznos isplaćenih odštetnih zahtjeva po vrstama osiguranja (u KM)

VRSTA OSIGURANJA	30.06.2011.	30.06.2012.	30.06.2013.
Zdravstveno osiguranje	81.942	112.866	208.973
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	3.647.208	3.106.925	3.283.687
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	338.260	250.583	222.872
Osiguranje nezgode	1.417.905	1.741.004	1.919.689
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	11.822.603	13.143.147	12.900.934
Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	2.362	3.348	28.126
Osiguranje od opšte odgovornosti za brodove			1.050
Osiguranje ostalih šteta na imovini	523.621	615.914	728.894
Osiguranje plovila			49.416
Osiguranje robe u prevozu	7.366	1.083	27.436
Rente	8.520		
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	17.849.788	18.974.869	19.371.076
Dodatna osiguranja uz osiguranje života	166.335	224.512	246.550
Životno osiguranje	588.810	754.368	828.013
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	755.145	978.880	1.074.563
UKUPNO	18.604.933	19.953.749	20.445.639

Izvor: Izveštaji društava

Grafikon broj 13: Isplaćene štete

Izvor: Izvještaji društava

3.2.2. Efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva

U narednoj tabeli prikazani su pokazatelji efikasnosti u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva za životna i neživotna osiguranja.

Tabela broj 15: Efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva

Opis	30.06.2011.	30.06.2012.	30.06.2013.
Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u neživotnim osiguranjima	65,7%	66,2%	65,2%
Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u životnim osiguranjima	83,0%	79,0%	84,5%
Stopa efikasnosti u isplati odštetnih zahtjeva u neživotnim osiguranjima	87,5%	89,5%	89,0%
Stopa efikasnosti u isplati odštetnih zahtjeva u životnim osiguranjima	99,7%	99,7%	100,0%

Izvor: Izvještaji društava

Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva predstavlja odnos broja ukupno riješenih i ukupno evidentiranih zahtjeva i pokazuje tendenciju blagog pada u odnosu na prethodne izvještajne periode kod neživotnih osiguranja, dok je zabilježen porast kod životnih osiguranja.

Sa druge strane, koeficijent isplate odštetnih zahtjeva, koji predstavlja odnos broja ukupno isplaćenih i ukupno riješenih odštetnih zahtjeva, je povećan i kod životnih i kod neživotnih osiguranja. U izvještajno periodu nisu zabilježene značajne promjene ovih stopa.

U toku izrade ovog izvještaja, Agencija je otpočela sa kontrolom procesa rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva kod svih društava za osiguranje i filijala društava za osiguranje iz FBiH koje posluju na tržištu RS.

Kontrole, između ostalog, imaju za cilj i analizu faktora koji utiču na efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva kod pojedinih društava.

3.3.Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

Racio šteta predstavlja odnos mjerodavnih šteta i mjerodavne premije, dok racio troškova predstavlja učešće troškova sprovođenja osiguranja i ostalih operativnih troškova u obračunatoj premiji. Kombinovani racio pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja rezultata od ulaganja, a računa se kao zbir racia troškova i racia šteta.

U narednom tabelarnom pregledu dati su racio šteta, racio troškova i kombinovani racio za sektor osiguranja RS, u periodu prvom polugodištu 2012-2013. godine:

Tabela broj 16: Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

Period	Racio šteta (%)	Racio troškova (%)	Kombinovani racio (%)
30.06.2012.	37,6	48,8	86,5
30.06.2013.	37,8	47,8	85,6

Izvor: Izveštaji društava

Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio odražavaju rezultate u pojedinim fazama poslovanja, a njihova visina je u obrnutoj srazmjeri sa rezultatima, odnosno što je racio veći, fazni rezultat je manji.

U posmatranom periodu nije došlo do većih oscilacija u dinamici ovih koeficijenata. Pozitivno je da je u obje godine kombinovani racio manji od 100%,

3.4.Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava

U narednom tabelarnom pregledu prikazana je rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitih sredstava na nivou sektora osiguranja RS u prvom polugodištu 2012-2013. godine:

Tabela broj 17: Pokazatelji rentabilnosti

Period	Povrat na uloženu imovinu (ROA) (%)	Povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE) (%)
30.06.2012.	2,5	6,5
30.06.2013.	1,7	5,1

Izvor: Izveštaji društava

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA) računa se kao odnos neto rezultata obračunskog perioda i prosječne aktive, a predstavlja procenat prinosa na ukupnu aktivu. Na nivou sektora osiguranja ostaren je pozitivan prinos na aktivu od 1,7%.

Pokazatelj rentabilnosti vlastitih sredstava (ROE) predstavlja odnos između neto rezultata obračunskog perioda i prosječnog kapitala, a pokazuje koliki je povrat na uloženi vlastiti kapital. Na nivou sektora ukupna rentabilnost kapitala, u izvještajnom periodu iznosila je 5,1%.

Oba pokazatelja su smanjena u odnosu na isti period prethodne godine, a što je posljedica lošijeg tekućeg finansijskog rezultata.

3.5.Ostali pokazatelji poslovanja

U narednom tabelarnom pregledu dati su ostali pokazatelji poslovanja sektora osiguranja RS za prvo polugodište 2012-2013. godina:

Tabela broj 18: Ostali pokazatelji poslovanja

Period	Premija po zaposlenom (u KM)	Ukupan prihod po zaposlenom (u KM)	Dobit po zaposlenom (u KM)	Dobit/Ukupan prihod (%)	Racio solventnosti (%)	Opšta likvidnost (%)
30.06.2012.	52.654	62.962	5.356	8,5	163,9	4,6
30.06.2013.	56.143	68.940	4.113	6,0	159,4	3,6

Izvor: Izveštaji društava

Pokaztelji premija po zaposlenom i ukupan prihod po zaposlenom zabilježili su rast, dok ostali pokazatelji imaju manje vrijednosti u odnosu na isti period prethodne godine.